

**2008 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISI İLE 2006 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİNHESAP KANUNU
TASARISI'NIN PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONU GÖRÜŞME
TUTANAKLARI**

BAŞKAN: Sait AÇBA (Afyonkarahisar)
BAŞKANVEKİLİ: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)
SÖZCÜ : Hasan Fehmi KINAY(Kütahya)
KÂTİP : Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

-----O-----

09.11.2007

İÇİNDEKİLER

- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
- Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü
- Yükseköğretim Kurulu
- Üniversiteler

.....

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Akif Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, YÖK'ün Sayın Başkan Vekili ve bürokrasinin değerli temsilcileri; Millî Eğitim Bakanlığı, YÖK ve üniversiteler bütçeleri gerçekten çok titizlikle üzerinde durmamız, değerlendirmemiz gereken bütçeler. Bu çerçevede benim asıl değerlendirmek istediğim konu, Türkiye eğitime ne kadar kaynak ayırmaktadır? Türkiye, ayırdığı bu kaynağa kıyasla, yaptığı harcamalara kıyasla beklediği sonuçları eğitim sisteminden alıyor mu? Bu sonuçlar toplumun, ekonominin ihtiyaçlarına uygun mudur ve neler yapmalıyız? Esasen ortaya koyacağım sorunlar neler yapılması gerektiğini kendiliğinden gösterecektir.

Değerli arkadaşlar, eğitim harcamalarının birtakım özellikleri var. Sosyal faydası sosyal maliyetinden yüksek olan harcamalardır ve bu özelliği nedeniyle de, beşerî sermayeyi iyileştirmek suretiyle ekonomide verimliliği artıran harcamalardır. Yine, eğitim harcamaları kamunun, özellikle kamu öncülüğünde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik olarak devletin sosyal yanını gösterdiği bir harcama türüdür. İşte bu nedenler; biraz önce sözünü ettiğim iki neden artı fırsat eşitliğini sağlayacak bir harcama niteliğinde olması devletin eğitim harcamaları içerisinde, eğitim sektörü içerisinde önemli bir görev üstlenmesini gerektiriyor.

Eğitime ayırdığımız kaynağın büyüklüğüne baktığımızda, kamu ve özel eğitim harcamalarını topladığımızda, Türkiye OECD ülkeleri içerisinde eğitime çok ciddi düzeyde kaynak ayıran bir ülke konumundadır. Türkiye'nin ayırdığı toplam kaynağın gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 6,8 düzeyindedir. OECD ortalaması 5,9'dur. Bu çok önemli bir orandır. Ve ülkeler itibarıyla bir değerlendirme yaptığımızda, Türkiye, Kore ve Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra eğitime en yüksek kaynağı ayıran ülke konumundadır. Ancak, bu eğitim harcamalarını iki başlık altında incelediğimizde, yani, kamu eğitim harcamaları ve özel eğitim harcamaları diye ikiye ayırdığımızda tablonun diğer ülkelerden, OECD ülkelerinden çok farklı olduğunu göreceğiz. Kamu ve özel eğitim harcamaları olarak ikili bir ayırımı tabi tuttuğumuzda, Türkiye'deki 6,8'lik harcamanın yaklaşık 2,5 puanlık

kısımının özel eğitim harcamalarından geldiğini, 4,3'lük kısmının -ki, bu 4,3'lük oran 2002 yılı oranıdır, bugün bu oran biraz daha aşağıdadır, biraz sonra ona geleceğim- kamu eğitim harcamalarından geldiğini görürüz. İşte problem buradadır. Türkiye, kamu eğitim harcamaları yönünden diğer ülkelerle bir kıyaslamaya tabi tutulduğunda o kadar iyi durumda değildir. Türkiye, kamu eğitim harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranında OECD ortalamasının altındadır. Hatta bu konuda piyasa ekonomisini benimsemiş veya eğitimde özel kesimin öncü olduğunu zannettiğimiz ülkelerin bile çok gerisinde kalmıştır.

Değerli arkadaşlar, kamu eğitim harcamaları dediğimizde durum şöyledir Türkiye'de: Türkiye'de 1997 yılında son on yıllık dönemin en ciddi düzenlemeleri yapılmıştır eğitim konusunda. İlköğretimin sekiz yıla çıkarılması birinci önemli düzenlemedir. Yine bu çerçevede yapılan çok önemli bir düzenleme olarak eğitime ayrılan kaynakların artırılması amacıyla birtakım yasal düzenlemeler yapılmıştır ve eğitime ayrılan kaynaklar o güne kadar ayrılmış olanların çok üzerine çıkarılmıştır. Oranlar olarak bunu ben sizlere vermek istiyorum. Örneğin, 97 yılında kamu eğitim harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 3,8 iken, bu oran 1998'de hemen 4,2'ye çıkmıştır. 99 yılında 4,7 olmuştur bu oran. Bunu istisna kabul ediyorum. Çünkü, 99 yılı ekonominin küçülme yılıdır. Kamu eğitim harcamaları nominal olarak sabit kalsa bile, gayrisafi yurt içi hasıla küçüldüğünden dolayı oran yükselebilir. Ondan sonra 2000, 2001, 2002 yıllarında bu oranın 4,3'ler düzeyinde olduğunu görüyoruz. Örneğin, 2002 yılında 4,3'tür. İşte problem bundan sonraki dönemde ortaya çıkıyor. Yani, AK Partinin hükümet olduğu bu dönemlerde bu 4,3'lük oranın aşağıya indiğini görüyoruz. En son 2006 yılı oranı yüzde 4'tür. Tam oran 4,02. 2007 gerçekleşme oranını henüz bilmiyoruz. 2008 yılı için, yani, bu tartıştığımız, görüştüğümüz bütçeyle ilgili olarak Hükümetin bize verdiği oran 4,1'dir. Yani, biz, Sayın Bakanın bütün vermiş olduğu rakamlara, bütün yapmış olduğu çalışmalara rağmen hâlâ eğitime ayrılan kamu kaynağı açısından 98 yılı düzeyini veya 2002 yılı düzeyini geçebilmiş değiliz. Bu önemli bir meseledir. Çok derslik yaptığınızı söyleyebilirsiniz, okul yaptığınızı söyleyebilirsiniz, öğretmen ataması yaptığınızı söyleyebilirsiniz, ama, cebinizdeki paraya kıyasla, yani, millî gelire kıyasla bir artışa gidebilmiş değilseniz, demek ki çok önemli bir değişiklik yapmamışsınız.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Özel sektör harcamalarını koymuyoruz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Bakın, ama, söylüyorum. Onu baştan söyledim. 6,8'lik oranın 4,3'ü kamu eğitim harcaması. Özel sektör demiyorum, özel eğitim harcaması. Yani, kamudaki eksikliği, kamunun eğitim harcamasındaki eksikliğini, kamunun üstüne düşen görevi yapmaması nedeniyle öğrenciler dershaneye gönderiliyor, özel okula gönderiliyor, başka kuruma gönderiliyor veya okulun birtakım harcamalarını öğrenci velileri üstleniyor. Bütün bunların hepsi özel harcamalar içerisine giriyor. Tabii ki özel okul yatırımları da bunun içerisinde.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Özel okul, ayrıca dersane...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Ama, eğer özel okul harcamalarında, özel eğitim harcamalarında biz Amerika'dan daha yüksek bir orana sahibiz diye övünecekseniz, bu övünmeyi ben size bırakıyorum. Biz o konularda herhâlde liberalizmi veya piyasa ekonomisinin şampiyonu olmuş ülkeleri geride bırakmış olduysak bunun bir övünç değil bir üzüntü vesilesi olması gerekir diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, toplam rakam olarak alalım. 6,8'lik ciddi bir harcama yapıyoruz millî gelirimize kıyasla. Peki, iyi bir sonuç alıyor muyuz? Yani, eğitimin sonuçları bizim arzu ettiğimiz, toplumun, ekonominin beklediği sonuçlar mıdır? İşte eğitilmiş öğrencilerde, eğitimle gençlerde veya üniversite mezunu gençlerde en yüksek işsizlik oranı Türkiye'de diyoruz. Neden Türkiye'de? Çünkü, ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli personel ile bizim okullarımızın veya üniversitelerimizin mezun ettiği nitelikli eğitilmiş gençler arasında bir uyum yok. Bir yandan işçi arayan bir sanayi sektörü, bir yandan da işsiz birçok gencimiz, milyonlarca gencimiz. Birinci sorun burada.

Değerli arkadaşlar, ikinci sorun, ortaöğretim sonuçları. Bakın, Sayın Bakanı doğrudan ilgilendiren ortaöğretim sonuçlarında biz iyi bir yerde değiliz. Sayın Zekai Özcan PISA sınavlarından örnekler verdi. Aynı konuda ben de örnek vereceğim. Türkiye evrensel temel eğitim yolunda okullaşma oranını 97 yılında yapılan reformlardan sonraki atılımlarla yüzde 80'lerden kısa sürede 90'lara çıkarmıştır. Tabii ki bu Hükümetin de okullaşmada yaptıkları vardır. O kadar yatırım yapılıyor. Ancak, sonuçta fotoğraf o kadar başarılı değil. 22 yaşındaki gençlerin, özellikle kızların yüzde 85'inin tam ortaöğrenime sahip olması şeklindeki AB hedefinin çok çok uzağındayız, çok uzağındayız değerli arkadaşlar.

Yine aynı konuda devam ediyorum. 2005 yılı itibarıyla 20-24 yaş arası gençlerde ortaöğretim diploması oranı bizde yüzde 39'dur. Bu oran AB için yüzde 78'dir. Lizbon Gündemi'yle belirlenen 22 yaş gençlik için bu hedef yüzde 85'tir. Yani, ne AB'nin bugünkü düzeyi olan yüzde 78 ne Lizbon Gündemi'yle belirlenmiş olan yüzde 85'lik hedefine kısa sürede ve orta vadede ulaşmamız söz konusu değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Eğitime ayırdığımız, kamunun ayırdığı kaynak artırılmadığı sürece bizim o hedefi yakalamamız söz konusu değil.

PISA sınavı sonuçları. Bakın, Aralık 2004'te yayımlanan bir çalışmanın sonuçları var elimde. Daha yeni tarihli olan varsa Sayın Bakan sunarlarsa memnun olurum. Orada Türkiye'deki 15 yaşındaki gençlerin yüzde 52,3'ünün 6 derecelik öğrenme yeterliliği göstergesinin birinci düzeyinin ötesine geçemediği görülmektedir. AB ülkelerinde bu düzeyde kalan öğrenci sayısı yüzde 16,6. Yani, toplamda büyük bir harcama, gelirimize kıyasla önemli bir harcama yapıyoruz eğitime. Ama, almış olduğumuz sonuç, uluslararası kıyaslamalar, değerlendirmeler bunun başarılı olmadığını gösteriyor.

Ekonomide ihtiyaç duyulan eğitilmiş, nitelikli personelin eğitim sistemimiz tarafından sağlanamıyor olması yine ülkemizin çok önemli bir sorunudur.

Türkiye, okul öncesi eğitimde yine geride kalmıştır. Çok çok sembolik, düşük oranlarda bir okul öncesi eğitim harcamamız vardır. Okul öncesi eğitim harcamaları yine eğitimde kaliteyi artıran ve ileride yapılacak eğitim harcamalarının miktarını azaltacak olan bir harcama türüdür. Orada da yine son derece gerilerdeyiz değerli arkadaşlar.

Şimdi Hükümetimizin bu sene faiz dışı fazlayı yüzde 5,5'a indirdik derken aslında yaptığı şudur: "Ben artık vergi toplayamıyorum, gelir toplayamıyorum." Rakamları bütçenin tümü üzerinde konuştuk, gelir bütçesi üzerinde ayrıca konuşacağız. Türkiye 2005 yılı vergi gelirinin gerisine düşmüştür; millî gelire oran olarak 2005 düzeyinin gerisine düşmüştür. İşte vergi toplayamayan Hükümet, kayıt dışını vergileyemeyen Hükümet eğitime ayrılan kaynağı da artıramıyor veya sağlığa ayrılan kaynak artıramıyor. Yani, yüzde 5,5'a inmek vatandaşın artık daha az vergi ödemesini sağlamaya yönelik bir özel...

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Sadece harcama vergilerinde...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Hayır. Bakın, Sayın Büyükkaya, konuşuruz. Kurumlar Vergisi hasılatına bakın, oran...

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Onlar da hedefler tutmuş efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Hayır, siz bakın. Oran yüzde 30'dan 20'ye indiği anda millî gelire oran olarak Kurumlar Vergisi hasılatı 0,6 puan inmiştir, hemen inmiştir. Oradaki azalışı işte ÖTV'yle Hükümet telafi etmeye çalışıyor. O da derde deva değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet Akif Bey...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, temel problem buradadır. Eğitime ayıracığımız kamu kaynağını artırmak zorundayız. Aksi takdirde bu konuda mesafe almamız mümkün olamaz. Gelin bunu yapalım, bunun çözümlerini bulalım.

Bir iki küçük konuya değinerek sözlerimi bitirmek istiyorum Sayın Başkan. Kredi Yurtlar Kurumunun yurt konusundaki atılımları, çalışmaları son derece güzel ve okul zamanı, kayıt zamanı bütün öğrencilerin yurtlara kaydolması şeklindeki çabalarından dolayı Kredi ve Yurtlar Kurumunu ayrıca kutluyorum.

Öğretmen atamalarıyla ilgili olarak da Sayın Bakana bir soruyu sormak istiyorum. Beden eğitimi öğretmenleri Sayın Bakanın da bildiği bir sorundur. İşte belki eğitim sistemimizde ele alınması gereken konulardan birisidir. Bir yandan beden eğitimi öğretmeni olabilecek nitelikte gençler yetiştiriyoruz, öte taraftan bu gençlerimizi öğretmen yapamıyoruz. İşte harcama yapıyoruz, ama elde ettiğimiz sonuç bizim ihtiyaçlarımıza uygun değil. Beden eğitimi öğretmenleri bir örnek. Bunun gibi başka acaba diğer eğitim dallarında atama bekleyen genç veya öğretmen aday adayı diyelim, sayımız nedir? İhtiyacımız nedir ülke olarak? Eğer bunları öğretmen olarak atayamayacaksak beden eğitimi veya başka dallarda eğitilmiş genç yetiştirmeye gerek var mı? Burada bir politika değişikliği söz konusu mudur? Ben Sayın Bakanın bu konudaki görüşlerini merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

.....

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Özyürek konuşmasında değindiler, ben o konuya ilişkin bir soru sormak istiyorum. Alfred Üniversitesi... Bir yabancı üniversite İstanbul'da bir şube açıyor, öğrenci kabul ediyor, para kabul ediyor. Sayın Özyürek kapatıldığına ilişkin bir duyum aldığını, haber aldığını söyledi. O konu doğru mu? Birincisi onu sormak istiyorum.

Esasen izinsiz olarak bir üniversitenin kurulması, şube şeklinde de olsa kurulması nasıl mümkün olabiliyor? Yetkili makamlar buna nasıl izin verebiliyor? Bunu sormak istiyorum.

Anayasa'ya göre mümkün değil. YÖK'ün iznini almaksızın bu üniversitenin kurulması mümkün değil. Şimdi, kapatılmış olması bence sorunu ortadan kaldırmıyor. Bu izinler, bu üniversiteye nasıl verilmiş acaba? Kim vermiş? Verenler hakkında bir işlem yapılıyor mu? Yapılacak mıdır? Birinci sorum bu.

İkinci sorum İstanbul Üniversitesiyle ilgili. İstanbul Üniversitesinin 2008 yılı bütçe tasarısı önümde. Buradan bir iki cümleyi izninizle okumak istiyorum. Hizmet gerekçesi sayfasında, ki, tasarının ilk sayfası ve ilk cümlesi olacak şimdi okuyacağım cümle. Bu sayfada yer alan ilk cümle şu: "Kuruluşu İstanbul fethine kadar gerilere götürülebilen İstanbul Üniversitesi, geçirdiği aşamalardan sonra medreseden darülfünuna dönüşmüş, 20'nci yüzyıl başların da ise yeni birtakım düzenleme değişiklikleri konu olmuştur." Ben bu cümlelerin özellikle son kısmından hiçbir şey anlamadım. İmla hatası, cümle düşüklüğü olan bir cümle.

İkinci paragrafta şöyle bir cümle var: "Türkiye'nin en eski, en köklü yükseköğretim kurumu olan İstanbul Üniversitesi hem ulusal hem de uluslararası bilim ve eğitim katkılarında yetiştirdiği bilim adamları ve öğrencileriyle haklı bir övünç duymaktadır." Ben yine bir şey anlamadım. "Bilim ve eğitime katkılarında" demek istiyor. Ondan sonra bir virgül her hâlde koyması lazım, ama, Türkiye'nin en eski ve en köklü üniversitesi bize sunmuş olduğu bütçe tasarısında bu hataları yapabiliyor.

İkinci cümleyle sınırlı olsaydı yine söylemeyecektim. Bu sayfayı ve devamını okuduğumuzda çok sayıda bir imla hatası, cümle düşüklüğü olduğunu sizler de göreceksiniz. İstanbul Üniversitesi gibi gerçekten Türkiye'nin en eski, en köklü, potansiyeli, akademik kadrosu son derece güçlü olan bir üniversiteye yakışmıyor. Üniversitenin potansiyeli bu değil, ama, şimdi demek ki bu bütçeyi hazırlayan üniversite yönetimi bu Türkiye'nin en eski, en köklü üniversitesine atılım yaptırmak, onunu

performansını artırmak, onun sorunlarını çözmek yerine her hâlde günlük işlere dalmış çarklar nasıl olsa döner düşüncesiyle işi olurlarına bırakmış bir yönetim anlayışına sahip.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Dört dakika oldu.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Sayın YÖK Başkan Vekilimiz bu konuda değerlendirme yapmayı düşünüyor mu acaba? İkinci sorum bu.

Üçüncü sorum şu: Trabzon bir eğitim kenti olarak nitelendirilen bir kenttir. Yani, Trabzon'un coğrafik konumu ve potansiyeli bu unvanı almaya en azından uygun olan, müsait olan bir kenttir. Trabzon'un böyle bir iddiası da vardır. Karadeniz Teknik Üniversitesi Türkiye'nin en eski, en köklü üniversitelerinden biridir ve Trabzon başka üniversiteleri de taşıyabilecek, kurabilecek, oluşturabilecek güçtedir.

Bu yönde bir vakıf, bir üniversite teşebbüsünde bulunmuş durumda. Avrasya Üniversitesi veya Doğu Karadeniz Üniversitesi adıyla olabilecek, tabii ki, YÖK'ün ve Hükûmetin uygun görmesiyle. Başvurusu YÖK'te bulunuyor. Ben bu yeni yasama döneminde YÖK'ten ve Sayın Millî Eğitim Bakanımızdan Trabzon'u eğitim kenti unvanına taşıyabilecek bu üniversite oluşumu konusunda destek rica ediyorum ve bu üniversitenin mütevelli heyetiyle ve alt yapısıyla da bu teşebbüs hâlindeki üniversitenin bunun gerçekleştirebileceğini düşünüyorum.

ALİ OSMAN SALI (Balıkesir) – Özel üniversite mi?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Evet, vakıf üniversitesi.

Sorularım bunlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.